

חמש שנים למחאה בבילעין

נייר עמדה, פברואר 2010

”הואיל והכרח חיוני הוא שזכויות האדם תהיינה מוגנות
בכוח שלטונו של החוק, שלא יהא האדם אנוס, כמפלט
אחרון, להשליך את יהבו על מרידה בעריצות ובדיכוי”
מתוך ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, 1948

מזה חמש שנים מפגינים מדי שבוע תושבי בילעין ותומכיהם כנגד תוואי גדר ההפרדה באזור הכפר בילעין. עבור רבים בישראל, ”ההפגנות בבילעין” הן לא יותר מאשר דיווח תקשורתי שבועי חסר חשיבות מיוחדת. אך עבור תושבי בילעין, מדובר במימוש זכותם להפגין ולמחות על הפרת זכויותיהם הבסיסיות. תוואי גדר ההפרדה באזור בילעין מפריד את תושבי הכפר ממחצית מאדמותיהם, וזאת על מנת לכלול בצד הישראלי של הגדר את ההתנחלות מודיעין עלית ושטחים נוספים להתרחבותה בעתיד. מדובר בתוואי שאף בג”ץ קבע כי אינו חוקי.

על אף שההפגנות נועדו בכדי למחות נגד פגיעה בלתי-חוקית ובלתי צודקת בזכויות האדם, פועלים כוחות הביטחון לדכא ולמנוע אותן, לרוב תוך שימוש בכוח רב. בשנה האחרונה חלה הסלמה בפעולות כוחות הביטחון, והחלו מעצרים של ההנהגה המקומית בבילעין, המארגנת את ההפגנות. אם לא די בפגיעה בזכויות האדם של תושבי בילעין, תוך הפרת החוק הבינלאומי ואף בניגוד לפסיקת בג”ץ, הרי שבפעולותיה מועלת המדינה בחובתה לאפשר ולכבד את זכותם של תושבי בילעין לחופש ביטוי ומחאה.

רקע: על מה מפגינים תושבי בילעין?

בשנת 2005 החלה ישראל בבניית גדר ההפרדה באזור הכפר בילעין. בניגוד למה שמקובל לחשוב, ברוב חלקיו תוואי גדר ההפרדה איננו עובר על הקו הירוק, בגבול שבין מדינת ישראל והשטחים הכבושים, אלא פולש לתוך השטח הכבוש, לעיתים הרחק מהגבול.¹ במקרה של בילעין, הגדר הוקמה במרחק של כחמישה ק”מ מזרחה מהקו הירוק. כתוצאה מכך נותרו כמחצית מאדמות הכפר, המהוות את מקור הפרנסה העיקרי של כ-200 משפחות, בצד ”הישראלי” של הגדר.

¹ כ-20% מתוואי הגדר חופף לקו הירוק, ואילו כ-80% מאורך התוואי נמצאים בתוך הגדה המערבית.

תוואי הגדר שנבחר: פגיעה בלתי חוקית בזכויות האדם

אילו נבנתה הגדר בכדי להגן על ביטחונה של מדינת ישראל הריבונית, היה התוואי שלה אמור לחפוף, בעיקרו, לגבולה של מדינת ישראל (הקו הירוק). ואולם, על פרויקט הגדר הוחלט "להלביש" מטרות נוספות, זרות, ובלתי חוקיות. מתכנני הגדר ביקשו לנצל את הצורך הביטחוני של יצירת חיץ בין ישראל לבין השטחים, בכדי ליצור חיבור בין מירב ההתנחלויות והמתנחלים המתגוררים בתוך השטח הכבוש ל"צד הישראלי" של הגדר, ובפועל, ליצר סיפוח זוחל של השטח שיכלא מעבר לגדר.

כפי שניתן לראות במפת תוואי הגדר, הסיבה העיקרית להסטת התוואי מגבולה של ישראל הריבונית היא הרצון להכליל בצד הישראלי של הגדר התנחלויות קיימות ועתודות קרקע להרחבתן העתידית. כך, במקרה של תוואי הגדר באזור הכפר בילעין, התוואי נקבע לא רק לשם הכללתה של ההתנחלות מודיעין עלית הקיימת, אלא גם על מנת להכליל אזורים המיועדים להרחבתה מזרחה, לכיוון הכפר בילעין.

מתוך מפת "מכשול ההפרדה בגדה המערבית", בצלם, ספטמבר 2006²

ואולם, מאחורי תוואי הגדר באזור זה לא עומדים רק מניעים אידיאולוגיים של הרחבת ההתנחלות, אלא גם אינטרסים כלכליים. כך, בין התומכים בהשארת תוואי הגדר הפולשני באזור בילעין נמנות חברות נדל"ן, ישראליות וקנדיות, העוסקות ביזמות ובבניה של שכונת "מתתיהו מזרחה" בהתנחלות מודיעין עילית.³ שכונה אשר הוקמה על אדמות הכפר בילעין.⁴

חדירת הגדר מזרחה מהקו הירוק, בשל ההתנחלויות, היא הסיבה המרכזית לפגיעה האנושה שגורמת הגדר לאוכלוסייה הפלסטינית המתגוררת בשטחים.

תוואי זה של הגדר, אשר נקבע כדי לחבר התנחלויות שבתוך השטח הכבוש למדינת ישראל, ולא בכדי להגן על ביטחונה של מדינת ישראל הריבונית ותושביה, הינו בלתי חוקי על פי המשפט הבינלאומי, המחייב את ישראל. מדובר באי-חוקיות שלא ניתן להכשירה על פי המשפט הבינלאומי.

² http://www.btselem.org/Download/Separation_Barrier_Map_Heb.pdf

³ ראו בקשת החברות להצטרף כמשיבות לעתירה כנגד תוואי הגדר באזור בילעין – בג"צ 8414/05 אחמד יאסין נ' ממשלת ישראל (2007).

⁴ בבג"צ 143/06 שלום עכשיו נ' שר הביטחון (ניתן ביום 5.9.07) בית המשפט העליון פסק כי למרות שהשכונה נבנתה באופן לא חוקי, הבתים יאוכלסו ולא ייהרסו, וניתן יהיה להמשיך לבנות את השכונה בכפוף לתוואי הגדר החדש עליו יוחלט.

כך טענו ארגוני זכויות אדם מאז החלו העבודות על פרויקט הגדר, וכך קבע בית הדין הבינלאומי לצדק שבהאג בחודש יולי 2004:⁵

“In other terms, the route chosen for the wall gives expression *in loco* to the illegal measures taken by Israel with regard to Jerusalem and the settlements, as deplored by the Security Council (see paragraphs 75 and 120 above).”

(סעיף 122 לחוות הדעת)

הבהיר זאת היטב השופט בורגנטל בחוות דעתו :

“Paragraph 6 of Article 49 of the Fourth Geneva Convention also does not admit for exceptions on grounds of military or security exigencies. It provides that “the Occupying Power shall not deport or transfer parts of its own civilian population into the territory it occupies”. I agree that this provision applies to the Israeli settlements in the West Bank and that their existence violates Article 49, paragraph 6. It follows that the segments of the wall being built by Israel to protect the settlements are ipso facto in violation of international humanitarian law.”

(סעיף 9 לחוות דעתו של השופט בורגנטל, ההדגשה הוספה)

בסיכום קובע בית הדין :

The wall, along the route chosen, and its associated régime gravely infringe a number of rights of Palestinians residing in the territory occupied by Israel, and the infringements resulting from that route cannot be justified by military exigencies or by the requirements of national security or public order. **The construction of such a wall accordingly constitutes breaches by Israel of**

⁵ Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, ICJ Advisory Opinion, 2004

various of its obligations under the applicable international humanitarian law and human rights instruments.

(סעיף 137 לחוות הדעת, ההדגשה הוספה)

בג"ץ קבע שתוואי הגדר אינו חוקי

עם תחילת העבודות על גדר ההפרדה באזור בילעין פנו התושבים לרשויות וקבלו על כך שהפרויקט המתוכנן פוגע בזכויותיהם. בחודש ספטמבר 2005 עתרו לבג"ץ, וטענו כי תוואי הגדר פוגע באופן פסול בזכויות האדם שלהם **ואיננו חוקי**.⁶ על אף שמדובר בתוואי בלתי-חוקי, בחרה ישראל להמשיך ולבנות את הגדר על אדמות הכפר, תוך הרס מסיבי ובלתי הפיך של אדמות וגידולים, ותוך שינוי פני החיים בכפר לבלתי הכר.

בספטמבר 2007 ניתן פסק דין בעתירה, שקיבל חלק מטענות העותרים. בפסק הדין נקבע, כי אכן תוואי הגדר שאימצה המדינה הוא בלתי חוקי:

"המשיבים אינם מתכחשים לפגיעה בתושבי בילעין, אך סבורים כי הפגיעה היא סבירה ומידתית. ... עמדה זו אין בידנו לקבל. הקמת הגדר על חלק מאדמות בילעין, והגבלת הגישה של תושבי בילעין לחלקים ניכרים נוספים מאדמותיהם, באמצעות הקמת נקודת ביקורת ושער חקלאי לבעלי היתרים בלבד, יוצרת עבור תושבי בילעין קשיים משמעותיים, ופוגעת באופן ניכר במרקם חייהם. ... התוואי שנקבע חורג מן האיזון שבין צורכי הביטחון לבין צורכיהם ורווחתם של תושבי בילעין. אמנם, מקובלת עלינו עמדת המשיבים כי בחירה בתוואי הצמוד לבתיה של מודיעין עלית אינה נותנת מענה בטחוני הולם. עם זאת, עמדת המשיבים גובשה בהתאם לגבולות תכנית המתאר העתידית של שכונת "מתתיהו מזרח", ולא לפי הבנייה הממומשת בפועל. כפי שקבענו לעיל, ההתחשבות בקיומה של כוונה עתידית לפתח את החלק המזרחי של "מתתיהו מזרח" אינה מהווה שיקול שיש להתחשב בו בשלב זה, ועל כן נראה כי ניתן להפחית את הפגיעות בתושבים המקומיים על-ידי בחירה בתוואי חלופי אשר לא יתחשב בשטחים המיועדים להקמה העתידית של שלב ב' של שכונת "מתתיהו מזרח"."

בג"צ 8414/05 אחמד יאסין נ' ממשלת ישראל (2007)

⁶ טרם הגשת עתירה זו הוגשו שתי עתירות נוספות נגד תוואי הגדר באזור בילעין (בג"צ 11363/04, בג"צ 1778/05). העתירה הראשונה נמחקה על-ידי העותרים, והעתירה השניה נדחתה על הסף.

בית המשפט פסל את תוואי הגדר ככל שנועד לאפשר ולהכשיר הרחבה עתידית של ההתנחלות, אך בד בבד אישר תוואי שנועד להכליל את ההתנחלות הקיימת בצידה הישראלי של הגדר. משמעות קביעה זו היא, כי **בית המשפט הורה על צמצום הפגיעה בתושבי הכפר, אך לא על ביטולה של הפגיעה הבלתי-חוקית בזכויותיהם.**

חלפו שמונה חודשים, והמדינה בחרה שלא לקיים את פסק הדין. לפיכך, נאלצו התושבים לשוב ולפנות לבית המשפט בבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט. זמן קצר לאחר הגשת הבקשה הציגה המדינה תוואי חלופי, אשר בית המשפט קבע כי אינו ממלא ולו אחת מדרישות פסק הדין.

בספטמבר 2008 הציגה המדינה תוואי חלופי שני, אלא שגם תוואי זה לא עמד בפרמטרים שקבע פסק הדין.⁷ בדצמבר 2008, למעלה משנה לאחר שניתן פסק הדין, קבע בג"ץ כי המדינה לא קיימה אותו :

"נמצא, כי אין בחלופה שנבחרה כדי לקיים את הוראות פסק-הדין. **המשיבים מצווים, אפוא, לקיים את הוראות פסק-הדין ללא השתהות נוספת,** ולהתוות תוואי לגדר באזור נשוא העתירה אשר עונה על הקריטריונים אשר נקבעו בפסק-הדין, כפי שפורטו והובהרו לעיל ובהתחשב בנסיבות העניין, יעשו כן בהקדם האפשרי."

בג"צ 8414/05, החלטה מיום 15.12.2008 (ההדגשה הוספה)

כשנתיים לאחר מתן פסק הדין, וחמש שנים מאז החלה בניית הגדר על אדמות הכפר, הציגה המדינה לעותרים את התוואי החלופי השלישי. תוואי זה מהווה שינוי משמעותי מהתוואי הקיים, אבל אף הוא לא עומד במלואן בהוראות שבפסק הדין: הוא עדיין גוזל רבות מאדמות הכפר ויגרום לפגיעה קשה בתושביו; הוא עדיין עובר בעומק השטח הכבוש בכדי להגן על התנחלויות שהוקמו שם; והוא עדיין בלתי חוקי על פי המשפט הבינלאומי.

תושבי בילעין הגישו התנגדות לתוואי זה, בליווי חוות דעת הנדסית הקובעת כי ניתן להקים תוואי מערבי יותר שיעמוד בדרישות פסק הדין. המדינה דחתה את ההתנגדות, ובימים אלו החלו עבודות על תיקון התוואי.

על כך מוחים תושבי בילעין – על גזילת אדמותיהם, פרנסתם ואורחות חייהם, בניגוד לחוק ולצדק.

ההפגנות נגד הגדר

ההפגנות בבילעין החלו עם תחילת העבודות על בניית הגדר, בחודש פברואר 2005. בהפגנות, המתקיימות מזה חמש שנים מדי יום שישי בצהריים, משתתפים תושבי הכפר – גברים, נשים וילדים – ואנשים נוספים, בהם פלסטינים, ישראלים ופעילים מכל רחבי העולם. מטרתן למחות שוב ושוב על בנייתה הבלתי-חוקית של גדר ההפרדה על אדמותיהם.

⁷ כך, למשל, פסק הדין הורה כי תוואי הגדר המתוקן צריך לעבור ברובו על אדמות מדינה, ולא על קרקע פלסטינית פרטית. אולם לפי התוואי החלופי השני שהציגה המדינה, מתוך 200 דונם אדמות שנדרשו לצורך סלילת התוואי, 163 דונם (למעלה מ-80%) היו קרקע פלסטינית פרטית.

במרבית הדיווחים בכלי התקשורת בישראל מתמצה התיאור בכך, שחיילי צה"ל, לוחמי מג"ב או מפגינים נפצעו במהלך הפרת סדר אלימה ובלתי חוקית. הדיווחים אינם כוללים את הרקע להפגנה, או את העובדה, שכל הפגנה בשטחים נתפסת על-ידי כוחות צה"ל כהפרת סדר בלתי-חוקית.

הזכות להפגין הנה זכות יסוד העומדת לכל אדם בלא תלות בעניין שהוא מבקש למחות עליו:

"אשר להיקף פרישתם של חופש הביטוי וההפגנה - בית-משפט זה קבע פעמים רבות בעבר כי חופש הביטוי וההפגנה אינם רק החופש לבטא דברים מוסכמים, נעימים או ערבים לאוזן... ואמנם, חופש הביטוי וההפגנה נועדו להגן לא רק על דעות מקובלות ואהודות, אלא גם – ובכך עיקר מבחנו של חופש הביטוי – על דעות שעשויות להיות מקוממות או מכעיסות... בכך באה לידי ביטוי גישתו הפרשנית של בית-משפט זה, המרחיבה את היקף ההשתרעות של חופש הביטוי באופן שככלל אינו מחייב בחינה תוכנית ושיפוט ערכי של הביטוי הראוי להגנה."

בג"ץ 8988/06 יהודה משי זהב נ' מפקד מחוז ירושלים (טרם פורסם, ניתן ביום 27.12.06)

הזכות להפגין נובעת מהזכות לחופש ביטוי, המעוגנת בסעיף 19 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, עליה ישראל חתומה. זכות זו ניתנת להגבלה רק "לשם שמירת זכויותיו או שמו הטוב של הזולת או לשם שמירתם של הביטחון הלאומי, של הסדר הציבורי (תקנת הציבור), של בריאות הציבור או של מוסר הציבור." גם הזכות להתכנסות שקטה מעוגנת באמנה זו, בסעיף 21, ואף היא ניתנת להגבלה רק בנסיבות מוגדרות – "שום הגבלות לא יונחו בשימוש בזכות זו למעט אלו המוטלות בהתאם לחוק והדרושות בחברה דמוקרטית למען הבטחון הלאומי או בטחון הציבור, הסדר הציבורי (תקנת הציבור), שמירתם של בריאות הציבור או המוסר הציבורי, או שמירת זכויותיו וחירויותיו של הזולת."

בצידה של הזכות רובצת על המדינה החובה לאפשר פעולות הפגנה ומחאה.

בענייננו, ההפגנות נועדו בכדי למחות נגד פגיעה בלתי-חוקית ובלתי צודקת בזכויות האדם. בהקשר זה, של הגנה על זכויות אדם, מקבלת הזכות להפגין משנה חשיבות. גם מדינת ישראל הכירה בכך כאשר הצטרפה להכרזה בדבר זכותם ואחריותם של יחידים, קבוצות ואורגנים בחברה לקדם ולהגן על זכויות אדם וחירויות יסוד שזכו להכרה בינלאומית:

1. כל אדם זכאי לקדם ולחתור, בעצמו או בצוותא, למען הגנה על זכויות האדם וחירויות היסוד ומימושן, ברמה הלאומית וברמה הבינלאומית.

...

12.1. כל אדם זכאי, בעצמו או בצוותא, להשתתף בפעילויות שוחרות שלום כנגד הפרות של זכויות אדם וחירויות יסוד.

12.3. בהקשר זה, כל אדם זכאי, בעצמו או בצוותא, לזכות להגנה אפקטיבית תחת החוק הלאומי, בעת שהוא מגיב כנגד או מביע את התנגדותו – תוך נקיטה באמצעים, פעילויות ופעולות שוחרות שלום – למעשי המדינה...

כמובהר גם בהצהרה, וכמובן מאליו, חופש ההפגנה והמחאה איננו כולל לזריקת אבנים או לגילויי אלימות אחרים.

יש לציין, כי היוזמה להפגנות בבילעין מבוססת על מודל של מחאה לא-אלימה, על אף שבפועל אכן נזרקות אבנים בחלק מההפגנות. הוועדה העממית נגד גדר ההפרדה בבילעין, אשר מארגנת ומובילה את ההפגנות, פועלת לקיום הפגנות שקטות, המבקשות לאתגר את מעשי המדינה בדרכים יצירתיות, ומנסה לפעול לצמצום האלימות הנובעת מן התהלוכות. עדות לכך ניתן למצוא בדברים שנכתבו אודות מוחמד חטיב, אחד ממארגני ההפגנות העממיות:

"כמה ימים קודם לכן, כשבאתי לביקור בכפר, הסביר לי חטיב את העקרונות שמנחים את ההפגנות שלהם. במהלך ההפגנה אסור לזרוק אבנים, והכלל הזה אכן נשמר בדרך כלל. אבל אחרי שההפגנה מסתיימת או ברגע שהצבא מתחיל לירות גז או גומי, ובמיוחד אם הצבא חודר לכפר עצמו, אין למארגנים אפשרות לשלוט בזרקי האבנים..."⁸

ובדבריו של חטיב עצמו:

"In Bil'in, we've drawn inspiration from the US civil rights movement as we've carried out a three year nonviolent resistance campaign against the discriminatory policies of Israel's military occupation."⁹

אף דַּוֹחַת האו"ם המיוחדת למצבם של מגני זכויות אדם, גב' הילה גילאני, אשר ביקרה בהפגנה בבילעין במהלך ביקורה בישראל ובשטחים באוקטובר 2005, ציינה כי המפגינים בבילעין נחשבים כ"מגני זכויות אדם", באופן שלמעשה מכיר בהפגנות כמהוות "הפגנות שוחרות שלום"¹⁰.

⁸ מ. רפפורט, "בלי שאהידים", עיתון "הארץ", 7.6.05,

<http://www.haaretz.co.il/hasite/pages/ShArtPE.jhtml?itemNo=585448>

⁹ M. Khatib, "The Road to Apartheid - Separate and Unequal in Palestine", 28.11.07, <http://www.counterpunch.org/khatib11272007.html>

וראו גם:

E. Bronner, "In Village, Palestinians See Model for Their Cause", New York Times, 28.8.09, http://www.nytimes.com/2009/08/28/world/middleeast/28bilin.html?_r=2

M. Khatib, "One Palestinian Village Struggles Against Israel's Ever-Expanding "Settlements", 26.9.07, AlterNet - <http://www.alternet.org/story/63640/>

¹⁰ Report of the Special Representative of the Secretary General on the Situation of Human Rights Defenders on her visit to Israel and the Occupied Palestinian Territories (5-11 October 2005) at para 53.

גל המעצרים בבילעין מכוון לדיכוי המחאה העממית

כבר מראשית קיום ההפגנות בבילעין פעלו כוחות הביטחון לפיזורן ולדיכויין, פעמים רבות תוך שימוש בכוח מופרז, בירי מסיבי וחסר הבחנה של כדורי מתכת מצופי גומי, בזריקת רימוני הלם, ובאמצעים אלימים נוספים, וזאת אף בלא שקדמה לכך כל אלימות מצד משתתפי ההפגנה.¹¹ כתוצאה מאלימות זו של רשויות הביטחון אף נהרג אחד המפגינים, באסם אבו-רחמה,¹² ונפצע קשה בראשו מפגין נוסף, לימור גולדשטיין,¹³ וזאת בנוסף לפצועים רבים נוספים.

במהלך שנת 2009 חלה הסלמה בניסיונות כוחות הביטחון לדכא את המחאה בבילעין. מאז יוני 2009 אנו עדים לגל מעצרים וחקירות חסר תקדים של תושבים מהכפר בילעין, שעליהם נמנים מארגני ההפגנות נגד הגדר; כ-37 פעילים נעצרו מאז חודש יוני 2009, חלקם עד תום ההליכים.

בחירת המעצרים מלמדת, כי אין מדובר בפעולות "רגילות" של אכיפת חוק, כי אם בפעולות יזומות המכוונות לדיכוי של המחאה העממית הלגיטימית המתקיימת בכפר.

ואכן, בקרב העצורים יש לא רק נערים החשודים ביידוי אבנים לעבר כוחות הביטחון, כי אם גם נציגים של ההנהגה המקומית המעורבת בארגון המחאה. על אף שהנהגה זו חרתה על דגלה את דרך המאבק הלא-אלימים, חבריה נעצרו והואשמו בפני בית המשפט הצבאי באשמה של הסתה ליידוי אבנים ובעברות נוספות.¹⁴

ההפגנות הבלתי אלימות המתקיימות בכפר מעאסרה שבנפת בית לחם זוכות אף הן לתגובה דומה מצד כוחות הביטחון – שימוש באמצעים אלימים לפיזור ההפגנות, ומעצרים של מפגינים רבים.

דיכוי מחאה לגיטימית – פסול ואסור

במעשיה לדיכוי המחאה העממית מוסיפה ישראל חטא על פשע. זכותם של תושבי בילעין ושל כל אדם המעוניין בכך להפגין ולמחות נגד הפגיעה והעוול, ואילו מחובתה של מדינת ישראל לאפשר ולכבד את זכותם של תושבי בילעין להפגין.

חובה זו נגזרת מהחובה הבסיסית הרובצת על ישראל, לכבד את החוק ואת זכויות האדם – כלפי כל אדם.

¹¹ ראו למשל כתבתו של מירון רפפורט בעיתון "הארץ" מיום 9.9.05,

<http://www.haaretz.co.il/hasite/pages/ShArt.jhtml?itemNo=622968>,

¹² באסם אבו רחמה נהרג מרימון גז שחייל ירה לעברו ביום 17.4.09 במהלך הפגנה בבילעין.

http://www.btselem.org/hebrew/firearms/20090422_firing_tear_gaz_canisters_directly_on_people.asp

¹³ לימור גולדשטיין נפצע קשות בראשו כתוצאה מכדורי מתכת מצופי גומי שנורו לעברו על-ידי כוחות צבא במהלך

הפגנה בבילעין ביום 11.8.06. <http://www.acri.org.il/Story.aspx?id=1369>

¹⁴ בין העצורים אדיב אבו-רחמה ועבדאללה אבו-רחמה, דמויות מרכזיות בארגון ההפגנות, הנמצאים כיום במעצר

עד תום ההליכים. מוחמד חטיב נעצר אף הוא. לתיאור מעצרו האחרון של מוחמד חטיב, ראו מאמר דעה של גבי

לסקי ומיכאל ספרד בynet מיום 31.1.2010, "איך צה"ל מפרסם גיבורים פלסטינים",

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3841848,00.html>. כן ראו מאמרה של עמירה הס ב"הארץ" מיום

12.2.010, "רשימת המכולת של השב"כ וצה"ל בנעלין ובבילעין",

www.haaretz.co.il/hasite/spages/1149316.html